

Ge(e)neratie

Ertzberg

'There is a fountain
of youth: it is your
mind, your talents,
the creativity you
bring to your life
and the lives of
people you love.
When you learn
to tap this source,
you will truly have
defeated age'

■ SOPHIA LOREN ■

(Italian actress)

Inhoud

Het Begin	7
Politieke vernieuwing geretoucheerd	15
It's all about the money	45
SOS kunstenaar	75
W(onderwijs)	97
Genoeg is genoeg – grensoverschrijdend gedrag	125
Tussen het Nieuws en het Journaal – media	149
Knuffelbeergeneratie? – mentale gezondheid	177
Wie niet 'woke' is, is gezien? – diversiteit	201
Rode draden	225
Dankwoord	235
Literatuur	237

Het Begin

In november 2022 was ik te gast bij een panelgesprek over hoe onze jeugd haar toekomst zal beleven. We hadden het over de problemen waar onze generatie mee te kampen krijgt. Een boeiend gesprek, sowieso. Maar de avond werd nog interessanter tegen het einde van het event. Na het gesprek kwam er een jonge kerel naar me toe en vertelde me hoe hij in de lokale jeugdraad van zijn gemeente actief was. 'We worden wel gehoord, maar ze luisteren niet,' zei hij. Het was een boutade, maar één waar ik stil van werd. Want inderdaad, jongeren worden vaak gehoord. Door politici, door media, door het middenveld. Maar wordt er ook geluisterd? Wordt er iets gedaan met hun mening of advies? Spreken beleidsmakers en anderen met een jongere 'om met een jongere te spreken' of uit oprechte interesse?

Dit boek promoot een andere manier van kijken naar de wereld. Het moedigt jou, de lezer, aan om eens door de bril van een jongere te kijken naar de dingen. Om je in te leven in onze leefwereld en om stil te staan bij wat wij over de toekomst denken. Het jongerenperspectief staat centraal in dit boek. Dat perspectief is niet minder waard dan dat van andere generaties, maar ook niet meer. Alle perspectieven zouden op gelijke hoogte moeten staan. Maar de realiteit leert ons wat anders.

De maatschappij verandert erg snel. In de toekomst kunnen kijken zou handig zijn. Wel, wat als ik je vertel dat dat mogelijk is? Het is te zeggen: in de toekomst kunnen we niet kijken, náár de

toekomst wel. Die toekomst zit immers vandaag op onze schoolbanken. Ze studeert aan onze universiteiten en hogescholen, begint aan haar carrière en bevolkt onze theaters en concertzalen. Onze toekomst is jong. Het is de jeugd, die zal komen te leven in een steeds grijzer wordende maatschappij. De ideeën die de jeugd eropna houdt zullen de toekomst onvermijdelijk vormen. Maar waarom wordt er zo weinig naar die ideeën gekeken? Waarom hebben we soms weinig oog voor die toekomst? Waar liggen jongeren eigenlijk van wakker?

Dit boek bevat de jeugd, beschreven door jongeren. Ik heb de afgelopen jaren heel wat van die jongeren mogen ontmoeten. In de volgende acht hoofdstukken bekijk ik met hen acht hedendaagse onderwerpen. Die onderwerpen zijn niet lukraak gekozen, maar kwamen naar boven in de vele gesprekken met jongeren die ik het afgelopen jaar heb gehad. Samen met hen doe ik ook voorstellen. Geloof me vrij als ik je zeg dat er uit de hoofden van jonge mensen ongelooflijke ideeën ontspruiten.

Na mijn rechtenstudie aan de UAntwerpen startte ik in 2022 aan de faculteit sociale wetenschappen, waar ik op dit moment internationale betrekkingen en diplomatie studeer. Ik ben immers gebiologeerd door hoe onze wereld voortdurend verandert en welke effecten dat heeft op mensen. In de internationale betrekkingen gaat het vaak over de interacties tussen staten. Hoe verhouden China en Rusland zich tot elkaar? Wat is de rol van de VS in de wereldeconomie? Soms gaat het in dat vakgebied ook over de rol van instituties zoals de VN en de Europese Unie. Veel te weinig nog staat de zogenaamde kracht van de massa centraal. De kracht van ideeën die een massa beweegt. Die ideeën hebben een gigantische impact op hoe de wereld en haar maatschappijen zich vormen. Wil je weten hoe de wereld er over twintig jaar uit zal zien? Dan moet je kijken naar de ideeën die zich vandaag vormen, welke massa's vandaag bewogen worden, en hoe.

Met studeren alleen bleef ik altijd al wat op mijn honger zitten. Ik wilde meer. Ik had meer nodig. Daarom ben ik al zo lang ik me kan herinneren bezig met allerlei vrijwilligerswerk en ben ik actief in tal van (jongeren)organisaties. Dat bracht me uiteraard in contact met heel wat jongeren. Op het ogenblik dat ik dit schrijf, ben ik ook de voorzitter van de Vlaamse Vereniging van Studenten, de officiële spreekbuis van Vlaamse en Brusselse studenten. Dat houdt in dat ik samen met een team enthousias-telingen de regeringen adviseer over studentgerelateerde topics. Ik mag me verdiepen in de zaken waar mijn medestudenten en ik van wakker liggen en ik mag meeschrijven aan het beleid. Wij, geëngageerde jonge mensen, zijn dan wel geen beleids-makers, we willen toch een steen verleggen in de rivier. Verder was ik voorzitter van het Antwerpse studentenoverleg, waar op stedelijk niveau over jonge stedelingen wordt gesproken. En ook in de media probeer ik de stem van studenten en jongeren te laten horen. Want vaak is die zoek. Daarom heb ik ook altijd andere jongeren aangemoedigd hun mening te brengen onder de vorm van opiniestukken, getuigenissen voor kranten en televisie en dergelijke meer. Opkomen voor medestudenten en medejongeren is dus iets dat me na aan het hart ligt. Al mijn andere engage-menten ga ik hier niet opsommen. Dat lijkt me vrij nutteloos. Al verdienen ze eigenlijk wel allemaal een plekje, want elk engage-ment bracht me in contact met nog meer fijne mensen. Mensen die me inspireerden. Mensen die iets deden met me.

Al sinds mijn twaalfde houd ik een soort schriftje bij. Een boekje waarin ik opschrijf wat er zoal gebeurde aan bijzondere dingen. De lichtpuntjes en de schaduwkanten van het leven. Een echt dagboek zijn die schriftjes niet. Tenminste, zo wil ik ze niet noemen, want dat dwingt me tot het aanhouden van een soort *format*, terwijl wat ik erin schrijf veelal geen relaas is van de dag. Wel is het een soort van reflectie-instrument dat me dwingt stil te staan bij wat er gebeurt in mijn leven, welke mensen ik heb

ontmoet en welke lessen ik leer. Dit boek is deels gebaseerd op wat ik in die boekjes opschreef en welke jongeren ik ontmoette. Ik schreef in mijn schriftjes over de leeftijdsgenoten die ik ontmoette en over de dingen die ons bezighielden. Waar zij van wakker lagen, daar lag ik ook van wakker. Ik zocht een manier om daar mee om te gaan. Om te documenteren wat ik dacht.

De boekjes waren het beginpunt en grote inspiratiebron. Een leidraad ook. Het is, erop terugkijkend, ook fijn om te zien hoe mijn gedachten veel veranderden in de loop van de tijd. Dat brengt me bij een belangrijke *disclaimer*: gedachten en meningen kunnen veranderen op termijn. De conclusies die ik vandaag trek, daar herken ik me misschien over enkele jaren niet meer in. Dat geldt voor de analyses die ik maak, maar ook voor de dingen die jongeren in dit boek zeggen. Veel jongeren waren dapper en gaven me hun mening over soms moeilijke onderwerpen. Wel, hun mening kan veranderen, net als de mijne. Spaar ook de experts die in dit boek aan bod komen. Ook hun mening is veranderlijk. Die veranderlijkheid is nu eenmaal eigen aan het mens-zijn in een almaar veranderende wereld. Die veranderlijkheid maakt dit boek overigens niet minder interessant. Wel integendeel.

Jong(ere)?

Het woord 'jongere' is intussen al verschillende keren gevallen. Toch is het nogal gek dit boek te beginnen zonder het begrip eerst te definiëren. Wat zijn jongeren? Wanneer iemand een opmerking maakt over de leeftijd van een zestiger, krijgt die veelal 'je bent zo jong als je je voelt' als antwoord terug. Maar een gevoel is in 99 procent van de gevallen geen goede basis voor een definitie.

Te rade bij de *Dikke van Dale* dan maar. Dat woordenboek omschrijft een jongere als een 'persoon tussen ca. 16-30 jaar'.

Goede definitie, lijkt me. Het is ook de definitie die ik wil gebruiken. Dit boek is geïnspireerd door een zeventigtal jongeren. Hen allemaal aan bod laten komen, was onmogelijk. Ik heb het geprobeerd, daar niet van. Maar elk hoofdstuk werd een opsomming van citaten en een orgie van meningen. Onoverzichtelijkheid troef. Dus heb ik her en der de vele gedachtewisselingen moeten samenbrengen. Daarnaast daag ik de ideeën van de jongeren uit door ze voor te leggen aan een bataljon experts. Ik moet toegeven: ik ben erin geslaagd een fantastisch orkest aan experts samen te stellen. Van een minister tot gerenommeerde acteurs. Van befaamde journalisten tot wetenschappers en CEO's.

Ge(e)neratie is in wezen de clash van die ideeën tussen jong, minder jong en alles daartussenin. Ik wil tonen dat ook jongeren een belangrijke plaats in het maatschappelijk debat hebben in te nemen. Een evenwaardige plaats. Hoe kijken jongeren naar de samenleving? Hoe werken we aan een beter mentaal welzijn? Wordt de cultuursector voldoende geapprecieerd? Wat te denken van *woke* en consorten? Waarheen met ons onderwijs? Deze en nog vele andere vragen vormden stof tot nadenken.

Oorspronkelijk begon dit boek – zoals alle boeken – als een wild idee. Ik wilde een beschrijving van deze generatie jongeren maken. Ik dacht te zullen landen met een mooi overzicht van wie wij als generatie zijn. Een lijst met kenmerken en meningen over allerlei onderwerpen. Ik dacht aan het einde van dit boek te kunnen zeggen: over thema x zegt 'de jeugd' dit, over thema y denkt 'de jeugd' dat. Die gedachte was grenzeloos naïef. Al snel kwam ik tot de conclusie dat er geen grote conclusie te trekken valt. Wat denkt 'de jeugd'? Wel, 'de jeugd' denkt heel erg veel. De jeugd denkt ook heel verschillend. Dus moest ik het over een andere boeg gooien, zoveel was duidelijk. Ik besloot deze heterogene generatie te beschrijven aan de hand van denk-oefeningen over allerlei thema's. Dé generatie bestaat niet.